



Vabakaubanduslepingut Singapurigas selle praegusel kujul ei või Euroopa Liit üksi sõlmida

Lepingu sätted, mis käsitlevad muid välisinvesteeringuid peale otseinvesteeringute, ning sätted, mis käsitlevad vaidluste lahendamist investorite ja riikide vahel, ei kuulu liidu ainupädevusse, mistõttu ei või lepingut selle praegusel kujul sõlmida liikmesriikide osaluseta

Euroopa Liit ja Singapur parafeerisid 20. septembril 2013 vabakaubanduslepingu teksti. Tegemist on ühe esimese niinimetatud uue põlvkonna kahepoolse vabakaubanduslepinguga, see tähendab kaubanduslepinguga, mis sisaldab lisaks tollimaksu vähendamist ning mittetariifseid kauba- ja teenustevahetuse tõkkeid puudutavatele traditsioonilistele sätetele ka sätteid mitmesugustes muudes kaubandusega seotud valdkondades, nagu intellektuaalomandi kaitse, investeeringud, riigihanked, konkurents ja kestlik areng.

Komisjon esitas Euroopa Kohtule taotluse saada arvamus selle kohta, kas liidul on ainupädevus kavandatava lepingu üksi allakirjutamiseks ja sõlmimiseks. Komisjon ja parlament väidavad, et see on nii. Nõukogu ja kõik Euroopa Kohtule oma seisukohad esitanud liikmesriigid¹ väidavad, et liit ei või lepingut üksi sõlmida, kuna lepingu teatud osad kuuluvad liidu ja liikmesriikide jagatud pädevusse või isegi liikmesriikide ainupädevusse.

Tänases arvamuses täpsustab Euroopa Kohus kõigepealt, et arvamus puudutab ainult küsimust, kas liidul on ainupädevus või mitte, ega puuduta küsimust, kas lepingu sisu on liidu õigusega kooskõlas, ning asub seejärel seisukohale, et **vabakaubanduslepingut Singapurigas selle praegusel kujul ei või liit üksi sõlmida**, kuna kavandatavatest sätetest osa kuulub liidu ja liikmesriikide jagatud pädevusse. Sellest järeldub, et **vabakaubanduslepingu Singapurigas selle praegusel kujul võivad sõlmida üksnes liit ja liikmesriigid ühiselt**.

Täpsemalt leiab Euroopa Kohus, et **liidul on ainupädevus** lepingu osade suhtes, mis käsitlevad järgmisi valdkondi:

- liidus ja Singapuris turulepääs seoses kaupade ja teenustega (sealhulgas kõik transporditeenused²) ning riigihangete ja jätkusuutlikest mittefossiilsetest allikatest energia tootmise sektoris;
- Singapuri kodanike poolt liidus (ja vastupidi) tehtud välismaiste otseinvesteeringute kaitset käsitlevad sätted;
- intellektuaalomandiõigusi käsitlevad sätted;
- sätted, mille eesmärk on võidelda konkurentsivastase tegevuse vastu ja reguleerida koondumisi, monopole ja subsidiume;

¹ Kõik liikmesriigid peale Belgia, Eesti, Horvaatia ja Rootsi esitasid kirjalikud seisukohad. Belgia ilmus siiski kohtuistungile ja esitas suulised seisukohad.

² Nii mere-, raudtee- kui ka maanteetranspordi kohta leiab Euroopa Kohus, et kavandatavas lepingus sisalduvad vastavad kohustused võivad liidu määrusi mõjutada või nende kohaldamisala muuta, mistõttu on liidul ELTL artikli 3 lõike 2 kohaselt ainupädevus selliseid kohustusi heaks kiita.

- kestlikku arengut käsitlevad sätted (Euroopa Kohus tõdeb, et kestliku arengu eesmärk on nüüd liidu ühise kaubanduspoliitika lahutamatu osa ning et kavandatud lepingu eesmärk on seada liidu ja Singapuri vahelise kaubanduse liberaliseerimise tingimuseks see, et lepinguosalistes täidavad oma rahvusvahelisi kohustusi töötajate sotsiaalse kaitse ja keskkonnakaitse valdkonnas;
- teabevahetust, teatamis-, kontrolli-, koostöö-, vahendus- ja läbipaistvuskohustust ning lepinguosalistes vahel vaidluste lahendamist käsitlevad sätted, väljaarvatud osas, milles need sätted on seotud muude välisinvesteeringute valdkonnaga peale otseinvesteeringute (vt allpool).

Lõpuks **puudub liidul** Euroopa Kohtu hinnangul **ainupädevus üksnes lepingu kahe osa suhtes** ehk **muude välisinvesteeringute** valdkonnas **peale otseinvesteeringute** (nn portfelliinvesteeringud, mis tehakse kavatsuseta mõjutada ettevõtja juhtimist ja kontrolli) ning **investorite ja riikide vaheliste vaidluste lahendamise** kord.

Selleks et liidul oleks ainupädevus muude välisinvesteeringute valdkonnas peale otseinvesteeringute, oleks vaja, et lepingu sõlmimine võiks mõjutada liidu õigusakte või muuta nende reguleerimisala. Kuna see nii ei ole, siis jäeldab Euroopa Kohus, et liidul puudub ainupädevus. Seevastu on tal liikmesriikidega jagatud pädevus. See jäeldus kehtib ka teabevahetust, teatamis-, kontrolli-, koostöö-, vahendus- ja läbipaistvuskohustust ning lepinguosalistes vahel vaidluste lahendamist käsitlevate sätete kohta, mis on seotud muude välisinvesteeringutega peale otseinvesteeringute (vt eespool).

Investorite ja riikide vaheliste vaidluste lahendamise kord kuulub samuti liidu ja liikmesriikide jagatud pädevusse. Niisugust korda, millega jäetakse vaidluste lahendamine liikmesriikide õigusemõistmise pädevusest välja, ei või nimelt kehtestada liikmesriikide nõusolekuta.

Sellest jäeldub, et vabakaubanduslepingu selle praegusel kujul võivad sõlmida üksnes liit ja liikmesriigid ühiselt.

MÄRKUS: Liikmesriik, Euroopa Parlament, nõukogu või komisjon võivad taotleda Euroopa Kohtult arvamust selle kohta, kas kavandatav leping on aluslepingute sätetega kooskõlas, või selle lepingu sõlmimise pädevuse kohta. Kui Euroopa Kohus annab eitava arvamuse, siis kavandatav leping ei saa jõustuda, kui lepingut ei või aluslepinguid muudeta.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Arvamuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

Arvamuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)” kaudu ☎ (+32) 2 2964106